КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Приймальною комісією
Протокол № 3 від 13 . 04 . 2026 року
Голова Приймальної комісії

_____ Олександр ТУРУНЦЕВ

Програма
фахового заліку з японської мови

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

Спеціальність: **В11 «Філологія»**

Освітня програма: **2.В11.069.01 Мова і література (японська)**

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи

_____Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри японської мови і перекладу

протокол №7 від 11.03.2026 р.

Завідувач кафедри _____ Костянтин КОМІСАРОВ

Київ – 2026

1

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фаховий залік як форма випробування для навчання за освітнім рівнем другим (магістерським) спеціальності В11 Філологія (освітня програма мова та література (японська)) є обов'язковим вступним випробуванням до Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Залік проводиться членами атестаційної комісії з фаху відповідно до загальних правил прийому до Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Фаховий залік є індивідуальним для кожного абітурієнта, його хід фіксується та результати записуються в протоколі.

Лінгвістична підготовка філологів в університеті включає мовний і мовленнєвий компоненти, що розглядаються як взаємопов'язані і взаємообумовлені аспекти іншомовної комунікації. Під час фахового заліку перевіряється рівень оволодіння мовною (лінгвістичною) і мовленнєвою (комунікативною) компетенціями абітурієнта.

Залік складається з трьох блоків та проводиться у вигляді виконання **тестових письмових завдань** *(лексико-граматичні аспекти японської мови)*, **усної частини**, *яка, в першу чергу, передбачає опитування з теоретичних питань (включаючи лінгвокраїнознавство Японії, теоретичну граматику та лексикологію, питання з практичної та теоретичної фонетики японської мови, загальні мовні питання)*; завершальною частиною заліку є перевірка рівня володіння власне розмовною японською мовою, вміння використовувати сучасні японські мовні кліше, що відбувається у **формі підготовки та презентації розмовної теми** (заданої в білеті) перед членами комісії, а також **готовності відповідати на поставлені за темою питання.**

Час проведення заліку 60 хвилин.

Під час виконання тестових завдань з граматики та лексикології японської мови та під час бесіди-опитування за теоретичними питаннями, студент повинен проявити належний рівень знань та навиків, відповідно до затвердженої програми вступних випробувань з фахових дисциплін, що за змістом і обсягом охоплюють **попередній** навчальний матеріал підготовки фахівців за освітнім рівнем «Бакалавр».

Враховуючи вищесказане та особливості філологічної підготовки в університеті, фаховий залік до магістратури передбачає визначення у вступників достатньо високого рівня знань японської мови та загальних питань японістики, практичного володіння усним і писемним мовленням **(на рівні В2 за шкалою Ради Європи), що засвідчує готовність вступників до здобуття другого освітнього рівня (магістерського).**

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Особи, які вступають до магістратури, повинні володіти комплексом іншомовних знань, умінь і навичок, необхідних для навчання за обраним напрямом та проведення магістерського дослідження.

Під час фахового заліку з японської мови вступники повинні продемонструвати:

- володіння японською мовою на рівні не нижче середнього, уміння розкривати суть поставленої проблеми, вільно і спонтанно виражати думки японською мовою, використовуючи сталі вирази та сучасні розмовні кліше;
- вміння використовувати на практиці знання, здобуті з граматики та лексикології японської мови;
- орієнтуватися в загальних питаннях лінгвокраїнознавства Японії, питаннях історії мови та мовної політики, а також давати виважені й аргументовані відповіді на поставлені питання;
- володіння багатим лексичним запасом японської мови, вільним використання лексики та володіння основним набором синонімічних та антонімічних пар;
- проявити вміння розуміти питання, поставлені носієм мови під час заліку, та давати відповіді японською мовою з урахуванням особливостей японської вимови, фонетики та граматики на належному рівні.

Перевірка знань з японської мови ґрунтується на змісті базових теоретичних дисциплін, які вивчаються студентами першого (бакалаврського рівня.

СТРУКТУРА ТА ПРОЦЕДУРА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ЗАЛІКУ

Теоретична частина

Сучасна японська мова

Загальна характеристика японської мови

Проблема походження японської мови. Характерні особливості японської мови.

Фонетика і фонологія

Голосні звуки. Види та типи голосних звуків в японській мові. Класифікація за стандартами Міжнародної фонетичної асоціації. Редукція. Вставка голосного у корені. Чергування голосних.

Приголосні звуки. Види та типи приголосних в японській мові. Класифікація за стандартами Міжнародної фонетичної асоціації, традиційна японська класифікація („чисті", „замутнені", та „напівзамутнені" звуки). Алофони. Комбінація „приголосний + йотований голосний звуки".

Ритміка японської мови. Силабічний алфавіт і поняття „складу". Типи складів в японській мові. Наголос в японській мові: типи та тенденції.

Морфологія

Класифікації частин мови, запропоновані японськими лінгвістами (Хашімото Шінкічі, Токіеда Мотокі Ямада Йошіо). Сучасні варіанти класифікації частин мови. Самостійні та службові (релятивні) частини мови.

Іменник. Види іменника. Категорія відмінювання. Система відмінків японської мови. Синтаксична роль іменника.

Займенник. Класифікація займенників та їх функції.

Числівник. Види числівників за походженням. Особливості числівників, їх граматичні функції. Власне японські числівники та числівники китайського походження. Лічильні суфікси. Синтаксичні позиції числівника.

Прикметник. Предикативні (I-keiyoushi), напівпредикативні (Na-keiyoushi) та непредикативні. Форми прикметників. Категорія часу. Ввічливі форми прикметників. Синтаксичні зв'язки прикметників.

Дієслово. Особливості японських дієслів. Вживання відмінкових часток з дієсловами. Повнозначні та допоміжні дієслова. Перехідні (tadoushi) та неперехідні (jidoushi) дієслова. Категорія виду. Категорія часу. Абсолютний і відносний час. Категорія модальності. Активний та пасивний стан дієслів. Форма каузатива та пасивного каузатива. Ввічливі форми дієслів. Синтаксичні функції дієслів.

Прислівник. Загальна характеристика прислівників японської мови. Синтаксичне оформлення прислівників.

Службові частини мови. Загальна характеристика сполучників. Характеристика та класифікація часток. Поняття про вигуки в японській мові.

Синтаксис

Особливості японського словосполучення та речення. Порядок слів. Члени речення. Синтаксична роль різних частин мови. Синтаксис словосполучень. Способи вираження синтаксичних зв'язків: примикання, керування і узгодження.

Просте речення. Особливості простого речення. Поширене і непоширене речення. Структура простого речення. Основні правила трансформації. Види простого речення за метою висловлювання. Вираження модальності у реченні.

Складне речення. Складне речення з сурядним зв'язком. Складне речення з підрядним зв'язком. Види речень з підрядним зв'язком.

Фраза та її структура. Правила побудови фрази. Цитування. Речення з прямою і непрямою мовою. Речення з прихованою непрямою мовою. Речення з нестандартним порядком слів. Еліпсис та парцеляція.

Лексика

Основні лексичні одиниці. Характерні риси словотвору. Скорочення та абревіатури. Полісемія. Синоніми та антоніми в японській мові. Омонімія. Запозичення та слова іншомовного походження. Неологізми та застаріла лексика. Фразеологічні одиниці. Ідіоми.

Особливості японської писемності

Поняття „змішаного алфавітно-ієрогліфічного" письма. Розвиток писемності в Японії.

Ієрогліфи: історія виникнення та запозичення з Китаю; структура та типи ієрогліфів; поняття ключа.

Кана: історія виникнення. Різниця у вживанні „хіраґана" та „катакана". Стилі написання та каліграфія.

Лінгвокраїнознавство Японії

Загальні відомості про Японію

Історичні паралелі між Україною та Японією. Географічне положення Японії. Острівний склад країни, наявні вулкани. Характерні особливості основних островів (Хонсю, Кюсю, Сікоку, Хоккайдо). Окінава (Рюкю). Моря та океани, що омивають Японію. Найвищі гірські вершини. Фудзі-сан у творчості японських поетів та художників. Річки і озера Японії.

Адміністративний поділ Японії. Традиційні особливості найвідоміших префектур. Головні господарсько-економічні райони та їх характеристика. Район Тохоку. Район Канто. Район Тюбу. Район Кінкі (Кансай). Район Тюґоку. Район Кюсю. Район Окінава.

Періодизація історії Японії

Літочислення (ненґо). Міфи про створення Японії. Високі могили дзенпо кооен фун. Заселення Японії. Легендарний засновник династії Дзімму. Ямато. Принц Сьотоку. Хей-ан — зеніт панування придворної аристократії. Самураї. Кодекс бусідо. Клани Тайра і Мінамото. Камікадзе. Сенґоку дзідай. Політичне об'єднання Японії. Сакоку. Ґенроку. Криза сьоґунату. Скасування сакоку. Доба Мейдзі — буржуазна революція. Мілітаризм і ультрашовінізм. Дзайбацу. Японія в Тихоокеанській війні. Поразка Японії і окупація США. Нова конституція. Економічні і земельні реформи. Зростання економічної та промислової могутності країни. Галузі високих технологій.

Національне господарство Японії

Головні економічні райони та їх особливості. Загальна характеристика економічного становища. Структура економіки (фінансовий сектор, промисловість, сільське господарство, енергетика, зовнішня торгівля, транспорт і зв'язок). Джерела економічного зростання. Сучасний стан та перспективи розвитку економіки

Система освіти в Японії

Загальні відомості про систему освіти. Перші школи та університети на території країни. Вплив західних місіонерів на розвиток освіти. Шкільна освіта. Типи шкіл, основні елементи національного освітнього стандарту, види і формат заліків. Реформа освіти 80х років.

Система вищої освіти. Університети. Нестандартні форми отримання освіти. Стан та перспективи розвитку японської науки. Державні програма для стажування вчених та науковців за кордоном.

Переваги і слабкі сторони японської освіти.

Практична частина

1. Особливості японського побуту.
2. Система освіти в Японії та Україні.
3. Релігійна ситуація у сучасній Японії.
4. Основні японські винаходи.
5. Наука й техніка в Японії XXI століття.
6. Масмедіа Японії та України.
7. Родинні стосунки в Японії та Україні.
8. Японсько-українські дипломатичні відносини.
9. Економічні зв'язки Японії та України.
10. Стосунки статей в історії та культурі Японії.
11. Статус жінки у сучасному суспільстві.
12. Глобалізаційні процеси у світі.
13. Географічне положення Японії на карті світу.
14. Токіо – столиця Японії.
15. Київ – столиця України.
16. Японські традиційні свята.
17. Особливості японської кухні.
18. Японський чай та традиції чаєпиття.
19. Мистецтво аранжування квітів *ікебана*.
20. Традиційні японські бойові мистецтва.
21. Спортивні досягнення японців.
22. Видатні японські письменники сучасності.
23. Видатні політичні та громадські діячі Японії.
24. Японська архітектура.
25. Фразеологізми в японській мові.
26. Чи може краса врятувати світ?
27. Основні віхи історії Японії.
28. Охорона довкілля.
29. Етикет в Японії.
30. Сучасні інформаційні технології.

Критерії оцінювання знань вступника на фаховому заліку

Оцінка	Критерії
Зараховано	Ставиться вступнику, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.
Не зараховано	Ставиться вступнику, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

ОСНОВНА

1. Корсунський С.В. Як будувати відносини з країнами Азії: економіка, дипломатія, культурні особливості. - Харків: Віват, 2021. - 284 с.
2. Корсунський С.В. Як нації відновлюються: досвід Східної Азії. - Харків: Віват, 2023. - 190 с.
3. Войтович, О. Японознавчі дослідження у світовому контексті. — Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2021. — 210 с.
4. 技能でひろがる 中級日本語カルテット II / 安井 朱美 ほか. 東京：ジャパンタイムズ, 2020. 348 頁.
5. 鎌田修 ほか. 生きた素材で学ぶ 新・中級から上級への日本語 Authentic Japanese: Progressing from Intermediate to Advanced. 東京：ジャパンタイムズ出版, 2023. 208 頁.
6. (公財)京都日本語教育センター. 初・中級学習者向け日本語教材 日本文化を読む. 東京：アルク, 2022. 102 頁.
7. (公財)京都日本語教育センター. 中・上級学習者向け日本語教材 日本文化を読む. 東京：アルク、 2023. 111 頁.
8. できる日本語教材開発プロジェクト. できる日本語　初級　本冊[音

声 DL 付]. 東京：アルク, 2023. 304 頁.

9. できる日本語教材開発プロジェクト. できる日本語　初中級　本冊[音声 DL 付]. 東京：アルク, 2023. 245 頁.

10. できる日本語教材開発プロジェクト. できる日本語　中級　本冊[音声 DL 付]. 東京：アルク, 2024. 317 頁.

11. 日本をたどりなおす 29 の方法 国際日本研究入門 / 編集: 野本京子, 坂本惠、 東京外国語大学国際日本研究センター. 東京：東京外国語大学出版会, 2019. 192 頁.

12. 松田 浩志、 亀田 美保. テーマ別 中級から学ぶ日本語. 東京：研究社、 2023. 144 頁.

13. 宮城 幸枝 ほか. 中級日本語音声教材 新・毎日の聞きとり 50 日〈上〉. 東京：凡人社, 2023. 60 頁.

14. 宮城 幸枝 ほか. 中級日本語音声教材 新・毎日の聞きとり 50 日〈下〉. 東京：凡人社, 2023. 64 頁.

Додаткові

1. Бондаренко, І. Японознавство в Україні: історія становлення і сучасний стан. — Київ : Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, 2022. — 248 с.

2. Удовік В. Японія та Україна: 120 років двосторонніх відносин. – Токіо : Interbooks, 2022. – 247 с.

3. Aoyama, K. Japanese Language, Culture, and Communication. Tokyo: Sophia University Press, 2021. — 200 p.

4. 一般財団法人海外産業人材育成協会. ゲンバの日本語 応用編 働く外国人のための日本語コミュニケーション. 東京 : スリーエーネットワーク, 2021. 108頁.

5. 一般財団法人海外産業人材育成協会. ゲンバの日本語 基礎編 働く外国人のための日本語コミュニケーション. 東京 : スリーエーネットワーク, 2021. 111 頁.

6. 岡田 彩. オンライン授業で使える日本語活動集 90. 東京：コスモピア, 2023. 240 頁.

7. 国際交流基金関西国際センター. 初級からの日本語スピーチ一国・文化・社会についてまとまった話をするために. 東京：凡人社, 2023. 151 頁.

8. 坂本惠 ほか. 聞いて慣れよう日本語の敬語 -場面で学ぶ日本語コミュ

ニケーション. 東京：スリーエーネットワーク, 2023. 158 頁.

9. 宮崎 道子、 郷司 幸子. にほんごで働く!ビジネス日本語 30 時間. 東京：スリーエーネットワーク、 2023. 151 頁.

10. ヒューマンアカデミー日本語学校. まんがでよくわかる！ 日本語 N2 【文法】. 東京 : KADOKAWA, 2023.